

De Stemming van 8 juni 2014

Deze week zien we weinig verschuivingen. PVV zakt iets weg en Groen Links komt weer terug op 8 zetels.

| <i>in zetels Tweede Kamer</i> | TK2012 | 1-06-2014 | 8-06-2014 | Verschil | Versch. 2e Kamer |
|-------------------------------|------------|------------|------------|----------|------------------|
| VVD | 41 | 22 | 22 | | -19 |
| PvdA | 38 | 13 | 13 | | -25 |
| PVV | 15 | 22 | 21 | -1 | 6 |
| SP | 15 | 20 | 20 | | 5 |
| CDA | 13 | 22 | 22 | | 9 |
| D66 | 12 | 25 | 25 | | 13 |
| ChristenUnie | 5 | 8 | 8 | | 3 |
| GroenLinks | 4 | 7 | 8 | 1 | 4 |
| SGP | 3 | 4 | 4 | | 1 |
| Partij voor de Dieren | 2 | 5 | 5 | | 3 |
| 50PLUS | 2 | 1 | 1 | | -1 |
| PiratenPartij | | 1 | 1 | | 1 |
| Totaal | 150 | 150 | 150 | | |
| VVD+PvdA | 79 | 35 | 35 | | -44 |
| VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+SGP | 99 | 72 | 72 | | -27 |

Hoewel een meerderheid van de Nederlanders vindt dat Guido van Woerkom wel Nationale Ombudsman kon worden is er een duidelijk verschil tussen kiezers van linkse en rechtse partijen.

Vindt u dat de Tweede Kamer hem wel of niet als Nationale Ombudsman had moeten benoemen?

| <i>verticaal gepercenteerd naar</i> | Allen | Stemgedrag Tweede Kamer 2012 | | | | | | |
|-------------------------------------|-------------|------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | | PVV | VVD | CDA | D66 | PvdA | SP | 50PLUS |
| Wel | 52% | 76% | 70% | 61% | 49% | 35% | 29% | 62% |
| Niet | 31% | 8% | 17% | 18% | 32% | 44% | 44% | 13% |
| Weet niet/geen antwoord | 17% | 16% | 13% | 20% | 18% | 20% | 28% | 24% |
| Totaal | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% |

Een meerderheid van de Nederlanders vindt dat het systeem van de basisbeurs had moeten blijven bestaan. Kiezers van de VVD vinden dat het minst, van de SP het meest.

Wat is uw mening over de invoering van het sociaal leenstelsel?

| <i>verticaal gepercenteerd naar</i> | Allen | Stemgedrag Tweede Kamer 2012 | | | | | | |
|---|-------------|------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | | PVV | VVD | CDA | D66 | PvdA | SP | 50PLUS |
| Het systeem van de basisbeurs had moeten blijven bestaan | 55% | 61% | 43% | 65% | 48% | 56% | 78% | 49% |
| Het is goed dat het sociaal leenstelsel wordt ingevoerd | 38% | 30% | 52% | 31% | 47% | 37% | 17% | 36% |
| Weet niet/geen antwoord | 7% | 9% | 6% | 5% | 4% | 7% | 6% | 15% |
| Totaal | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% | 100% |

Er is al een hele tijd een opmerkelijk verschil in de uitslag van onze peiling en die van de Politieke Barometer en dat betreft de stand van het CDA en dat van de VVD. Bij de peiling van deze week is dat ook goed te zien: Het CDA staat bij ons op 22 zetels en bij de Politieke Barometer op 15. De VVD staat bij ons ook op 22 zetels en bij de Politieke Barometer op 30. Dus bij ons staan CDA en VVD gelijk en bij de Politieke Barometer staat de VVD 15 zetels voor op het CDA, precies twee keer zo groot.

Juist omdat er de afgelopen 3 maanden twee verkiezingen zijn geweest, voor Gemeenteraad en Europees Parlement, waarbij het CDA boven de VVD eindigde, is goed te zien, dat de uitslag van de Politieke Barometer een grote afwijking heeft met de werkelijke landelijke stand.

Laten we eerst de peilingen van de Politieke Barometer voor de VVD en CDA bekijken rondom de Gemeenteraads- en Europese Parlementsverkiezingen en dan die van Peil.nl

| <i>percentage</i> | Pol.Bar 13-3 | Uitslag GR2014 | Pol.Bar 15-5 | Uitslag EP2014 | Pol.Bar 6-6 |
|-------------------|-------------------------|---------------------------|-------------------------|---------------------------|------------------------|
| CDA | 10,9% | 14,4% | 9,5% | 15,2% | 10,0% |
| VVD | 16,3% | 12,0% | 17,6% | 12,0% | 19,0% |

| <i>percentage</i> | Peil 16-3 | Uitslag GR2014 | Peil 18-5 | Uitslag EP2014 | Peil 8-6 |
|-------------------|----------------------|---------------------------|----------------------|---------------------------|---------------------|
| CDA | 12,5% | 14,4% | 13,9% | 15,2% | 14,4% |
| VVD | 13,8% | 12,0% | 14,2% | 12,0% | 14,3% |

Bij de Gemeenteraadsverkiezingen stond het CDA bij de Politieke Barometer 3,5% lager dan de uitslag en bij de Europese Parlementsverkiezingen 5,7%. De VVD daarentegen stond bij de Gemeenteraadsverkiezingen 4,3% hoger en bij de Europese Parlementsverkiezingen 5,6%.

Bij Peil.nl zijn die verschillen beduidend lager. Bij het CDA is het 1,9% en 1,3% lager. Bij de VVD is het 1,8% en 2,2% hoger.

Nu is het zeker niet zo dat bij de peiling voor de uitslag van de Tweede Kamer de uitslagen ongeveer gelijk zouden moeten zijn aan de uitslag van de Gemeenteraadsverkiezingen of die van de Europese Parlementsverkiezingen. Twee componenten zijn daarbij van belang. Het grote verschil in opkomst tussen die van deze beide verkiezingen en de Tweede Kamerverkiezingen (dit keer resp. 20% en 37%). En de partijen die aan de verkiezingen deelnemen. Bij de Gemeenteraadsverkiezingen hebben de lokale partijen een grote aanhang (dit keer 28%) en deed de PVV in slechts 2 gemeenten mee.

Ook zou het kunnen zijn dat kiezers, zelfs bij een gelijk aanbod aan partijen, bij verschillende verkiezingen verschillend stemmen. Wat dit laatste punt betreft blijkt desgevraagd bij ons onderzoek dat bij de VVD en CDA geen duidelijk verschil is.

Een analyse van de uitslagen van VVD en CDA bij de drie laatste verkiezingen kan uitsluitsel bieden.

| <i>percentage</i> | Uitslag TK2012 | Uitslag GR2014 | Uitslag EP2014 | Pol.Bar 15-5 | Peil 18-5 |
|-------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|-------------------------|----------------------|
| CDA | 8,5% | 14,4% | 15,2% | 9,5% | 13,9% |
| VVD | 26,6% | 12,0% | 12,0% | 17,6% | 14,2% |
| Opkomst | 74,6% | 54,0% | 37,3% | | |

De veel lagere opkomst bij de Europese Parlementsverkiezingen betekende zeker een voordeel voor het CDA ten opzichte van de VVD, maar het is volledig uitgesloten dat dit tot een 5,7% lagere uitslag voor het CDA landelijk zou betekenen, want dan zouden degenen die niet opgekomen zijn, slechts rond de 3% op CDA hebben gestemd als het Tweede Kamerverkiezingen zouden geweest zijn.

De uitslag van de Gemeenteraadsverkiezingen geeft daar nog een goede aanwijzing voor. De opkomst was daar duidelijk hoger dan bij de Europese Parlementsverkiezingen, maar de concurrentie van andere partijen ook. Hoewel de PVV niet meedeed, haalden de lokale partijen samen een 2 keer zo hoge uitslag dan de PVV haalde bij de Europese Parlementsverkiezingen. En bij de Gemeenteraadsverkiezingen zien we toch een vrijwel vergelijkbaar percentage van CDA en VVD als bij de Europese Parlementsverkiezingen. CDA scoort dan toch ook 14,4% en de VVD 12%.

Dat de Politieke Barometer het met het CDA zeker fout zit, is af te leiden aan de prognose van Ipsos op de avond van de Gemeenteraadsverkiezingen. Toen werd, in tegenstelling tot de verkiezingen van het Europese Parlement de "exitpoll" niet in 40 stembureaus gehouden, maar op de identieke wijze als waarop de Politieke Barometer wordt uitgevoerd (met een online panel, maar dan met 4800 ondervraagden, i.p.v. de ongeveer 1000, die normaliter wekelijks worden gebruikt).

De prognose was toen 10,9% voor het CDA. Identiek aan de Politieke Barometer van enkele dagen ervoor. Maar dat bleek 3,5% lager dan de uiteindelijke uitslag (met o.a. een eigenaardige verkiezingsavond voor het CDA tot gevolg, die van teleurgesteld naar opgetogen verschoof in een aantal uren).

Op een andere manier kan een indruk gegeven worden van het effect bij de gemeenteraadsverkiezingen van opkomst en de andere partijen. Door de uitslagen te vergelijken in de verschillende delen van Nederland.

| <i>percentage</i> | Uitslag TK2012 | Uitslag GR2014 | Uitslag EP2014 |
|---------------------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|
| Heel Nederland | | | |
| CDA | 8,5% | 14,4% | 15,2% |
| VVD | 26,6% | 12,0% | 12,0% |
| Lokaal+PVV | 10,1% | 28,4% | 13,3% |
| Opkomst | 74,6% | 54,0% | 37,3% |
| 3 Noordelijke Provincies | | | |
| CDA | 10,5% | 15,6% | 16,7% |
| VVD | 20,0% | 10,5% | 10,4% |
| Lokaal+PVV | 7,7% | 24,0% | 10,4% |
| Opkomst | 76,5% | 56,8% | 38,0% |
| Noord- en Zuid-Holland | | | |
| CDA | 6,4% | 10,8% | 11,4% |
| VVD | 29,0% | 12,7% | 12,9% |
| Lokaal+PVV | 10,3% | 28,6% | 14,3% |
| Opkomst | 73,9% | 52,5% | 37,5% |
| Noord-Brabant en Limburg | | | |
| CDA | 9,3% | 18,1% | 18,5% |
| VVD | 26,9% | 11,9% | 12,2% |
| Lokaal+PVV | 13,1% | 39,1% | 16,6% |
| Opkomst | 71,8% | 51,2% | 33,9% |

Wat het meest opvalt bij de vergelijking tussen de verschillende landsdelen is dat ondanks het grote verschil in omvang van de lokale partijen plus PVV in de verschillende landsdelen de uitslag van de verkiezing van het Europees Parlement en van de Gemeenteraadsverkiezingen vrijwel hetzelfde is bij zowel CDA als de VVD. Zelfs terwijl in Brabant en Limburg bijna 40% van de kiezers een lokale partij kiezen, dan zien we toch dat het CDA ten opzichte van de Tweede Kamer verdubbelt en dat is ook het geval bij de verkiezingen van het Europees Parlement.

Maar ook bij de andere landsdelen zien we dat het CDA forst stijgt ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen, ondanks dat nogal wat kiezers lokaal stemmen.

Al deze cijfers kunnen niet anders leiden dan tot de conclusie dat de Politieke Barometer met een score van 10% voor het CDA op dit moment, deze partij fors onderschat. Een score van rond de 14%, zoals Peil aangeeft, is veel meer in lijn met de twee verkiezingsuitslagen en de rest van de analyse.

De onderschatting van circa 4% van het CDA lijkt vooral samen te gaan met een forse overschatting van de score van de VVD. Bij een landelijke score van 12% van de VVD bij de Europese Parlementsverkiezingen is een peiling van ruim 17% van de Politieke Barometer van 2 weken geleden of van 19% van dit moment duidelijk fors te hoog.

Dat CDA en VVD op dit moment landelijk vrijwel gelijk staan is veel aannemelijker dan de score van de Politieke Barometer waarbij de VVD bijna 2 keer zo groot is dan het CDA. Het is opmerkelijk dat Ipsos na de forse onderschatting van het CDA op de avond van de Gemeenteraadsverkiezing niet zelf tot die conclusie is gekomen.

(De -op zichzelf goede- exitpoll op de avond van de Europese Parlementsverkiezingen door Ipsos is niet uitgevoerd met behulp van de aanpak van de Politieke Barometer, maar was een onderzoek onder de kiezers bij 40 stembureaus, waarbij ongeveer 20.000 kiezers aangaven wat ze net gestemd hadden).

Op <http://bit.ly/1k8c5tl> leggen Ipsos en NOS de werking uit van de exitpolls en geven een verantwoording over die van de Gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Op pagina 4 wordt aangegeven dat men niet begrijpt hoe het verschil met het CDA is gekomen, maar ook dat men nog op zoek is naar de verklaring. Juist daarom is het onbegrijpelijk dat Ipsos blijft volharden om het CDA te blijven scoren op het niveau van de foute exit-poll van toen.